

Kauno miesto poliklinikos laboratorijoje - išskirtiniai tyrimai

■ **Spektras:** laboratorijos vedėja R.Šepetienė (centre) su kolegomis džiaugiasi, kad KMP pacientams gali pasiūlyti kur kas daugiau tyrimų nei dauguma įstaigų.

Laimio Steponavičiaus nuotr.

Įvairūs laboratoriniai tyrimai labai palengvina ligų diagnostiką, **neleidžia gydytojams ir pacientams klaidžioti rūke, ieškant negalavimų priežasties.** Kauno miesto poliklinika (KMP) kartelę dar labiau kilstelėjo ir šioje srityje.

Nuo šiol modernioje poliklinikos laboratorijoje atliekami ne tik skubūs rutininiai, bet ir kiti, inovatyvūs, kitose gydymo įstaigose neatliekami arba kur kas daugiau kainuojantys, pavyzdžiui, tokie kaip maisto produktų netoleravimo ar streso indikatorinių tyrimai.

Atspindi savijautą

Ar kada esate susimąstę, kad skrandį raižyti jums ar vaikui pradėjo galbūt visai ne dėl virškinimo sistemos pažeidimo, o dėl patiriamos nervinės įtampos, ir gerai savijautai susigrąžinti reikia visai ne gastroenterologo patarimų bei pagalbos.

KMP Šančių padalinio vadovė, gyd. psichiatrė Rasa Marija Denisenko teigė, kad streso indikatorinių tyrimai yra aktualūs kiekvienam, kas susiduria su didesniu stresu darbe, namie ar kur kitur. Ilgalaikis stresas turi įtakos atsiradusioms psichinėms bei fizinėms ligoms ir jų progresui. Tarp jų – depresijos, nerimo sutrikimų, lėtinio skausmo, krūtinės anginos, miokardo infarkto, insulto, astmos, reumatoidinio artrito, net ir tam tikrų piktybinių auglių.

KMP laboratorija pirmoji Lietuvoje pradėjo atlikti kiekybinių biologinių streso žymenų tyrimą, kuris leidžia saugiai ir efektyviai įvertinti streso veiksmų poveikį organizmui, nepriklausomai nuo jų sukėlusios priežasties.

Anot specialistės, per didelis streso lygis gali pasireikšti nerimu, karščio, šalčio pylimais, gali sutrikti dėmesys, atsirasti įvairiausių somatinių simptomų. „Žmogus gali jausti neįprastą širdies plakimą, imti labiau prakaituoti, svaigti galva, dažniau nei įprastai šlapintis. Tačiau tai yra simptomai, būdingi ir vidaus ligoms“, – vardijo R.M. Denisenko.

Simptomai - vienodi, gydymas - skirtingas

Psichiatrė aiškino, kad būtent todėl svarbu nustatyti minėtų simptomų priežastis, nes, net ir esant tokiems patiems nusiskundimams, gali būti paskiriamas visiškai skirtingas gydymas.

Jeigu tai yra psichosomatinės priežastys – dėl streso, patiriamos įtampos, pagalbos ir gydymo imasi psichiatrai. Somatinius susirgimus gydo šeimos ir vidaus ligų gydytojai.

„Streso indikatorinių tyrimas labai svarbus diagnostikai, nes kitaip sunku atskirti, dėl kokių priežasčių atsirado somatiniai sutrikimai“, – kalbėjo medikė.

Būna, kad žmogus ilgus metus yra gydomas kardiologo nuo aukšto kraujospūdžio, tačiau, pacientui patekus pas psichiatrą, kraujospūdis pavyksta normalizuoti. „Ir tai nėra stebuklas, nes padidėjęs kraujospūdis yra vienas galimų streso padarinių, kaip ir skrandžio skausmai“, – patei-

kė pavyzdžių R.M. Denisenko ir akcentavo, kad streso žymenų tyrimas labai prisideda prie teisingos diagnozės, taip pat ir prie tinkamai parinkto gydymo. Taip pacientas gaus pagalbą laiku, jo organizmas nebus apkrautas nereikalingų vaistų, lengvės būklė. Streso žymenų tyrimas itin palankus vaikams, dažnai besiskundžiantiems įvairiais negalavimais, nes jis atliekamas iš seilių mėginio, nereikia imti kraujo, nes tai mažyliams sukelia papildomo streso.

Tyrimo metu iš paciento seilių mėginio ištiriami trys parametrai, įvertinamas streso lygis, trukmė bei poveikis imuninei sistemai. Pavyzdžiui, psichologinio ir fizinio streso metu kortizolio išskiriama daugiau nei įprastai. Taip pat nustatomas imunoglobulino A (sIgA) lygis bei ištiriami seilių alfa-amilazė (sAA), leidžian-

■ **Galimybės:** iš kraujo nustatoma, kaip organizmas reaguoja į tam tikrus maisto produktus.

ti įvertinti vegetacinės nervų sistemos būklę.

Visų trijų indikatorinių koncentracijos pokyčiai tam tikru laiko momentu, surenkant seiles tyrimui, nustatyti laboratorijoje svarbūs galutinei išvadai, kurią pateikia laboratorinės medicinos gydytojas, įvertinęs kompleksiskai.

Šie tyrimai taip pat yra ir būdas įvertinti psichologinės bei medikamentinės terapijos efektyvumą, gydant stresą.

Tikslūs rezultatai

Maisto netoleravimo testai, anot KMP Centro padalinio gyd. gastroenterologės Redos Vyšniauskaitės, galėtų būti išsigelbėjimu kitai grupei gyventojų. Tokių, kuriuos kamuoja žarnyno veiklos sutrikimai. „Būna, kad kreipiasi pacientai, sako, gydytoja, net nežinau, ką valgyti. Blogai ir nuo to, ir nuo to, ir nuo ano“, – pasakojo medikė.

Pagrindiniai simptomai, galintys reikšti, kad blogą savijautą ir negalavimus lemia tam tikri maisto produktai, kurių organizmas netoleruoja, yra viduriavimas, sunkumo jausmas skrandyje, pilvo pūtimas. Pilvą gali pūsti ir skaudėti.

Neretai tai, kad organizmas netoleruoja kai kurių maisto produktų ar juos toleruoja sunkiau, įtaria ir patys pacientai. Tačiau kai kada rezultatai, kaip pasakojo R. Vyšniauskaitė, pacientus labai nustebina.

KMP Laboratorijos vedėja, medicinos mokslų daktarė Ramunė Šepetienė kolegę papildė, kad organizmas produktus, kuriuos anksčiau kuo puikiausiai suvirškindavo ir įsisavindavo iš jų gautas medžiagas, ilgainiui gali imti vis sunkiau toleruoti dėl įvairiausių priežasčių.

216 skirtingų maisto produktų

Vieni dažniausių produktų, kuriems gali išryškėti netolerancija, yra pieno produktai dėl juose esančio disacharido laktozės bei grūdinės kultūros (dėl gliatimo ar į jį panašių baltymų). „O visa kita – labai individualu“, – dėstė R. Vyšniauskaitė.

Maisto produktų netoleravimo tyrimo metu ieškomi specifinių

antikūnų, iš kurių kiekio galima spręsti, ar organizmas toleruoja tam tikrus maisto produktus, kaip stipriai pasireiškia netoleravimas. Kalbant konkrečiau, tirama, kaip organizmas reaguoja net į 216 skirtingų maisto produktų, suformuodamas imunoglobulino G (IgG) klasės antikūnus, nustatomus iš paciento kraujo. Atsakyme nurodoma reakcijos į kiekvieną tiriamą produktą stiprumas balais.

Išsiaiškinus, dėl kurių maisto produktų kyla bėdų, juos reikėtų tiesiog išbraukti iš raciono. Tuomet pradeda geriau jaustis, pagerėja darbingumas, pasikeičia gyvenimo kokybė. Netoleruojamus produktus vis tiek vartojant, diskomfortas kamuos ir toliau.

Laboratorijoje atliekamas ir tyrimas dėl gliatimo ar į jį panašaus baltymo netoleravimo. Šis susirgimas dar vadinamas celiakija, kuri yra sisteminė liga, sukelianti autoimuninius žarnų, odos, kepenų, sąnarių, gimdos, širdies ir kitų organų pažeidimus.

KMP laboratorija pirmoji Lietuvoje pradėjo atlikti kiekybinių biologinių streso žymenų tyrimą, kuris leidžia saugiai ir efektyviai įvertinti streso veiksmų poveikį organizmui.

Celiakija gali būti diagnozuota bet kokio amžiaus asmenims, tačiau dažniausiai nustatoma kūdikiams, kai į jų maisto racioną įtraukiami ir grūdai. Celiakijos tyrimo metu tiriama dviejų tipų antikūnai (IgA ir IgG) prieš audinių transgliutaminazę ir prieš gliadiną. Viename teste nustatomi iš viso keturi skirtingi antikūnai.

„Itin didelį tyrimų spektrą už bene pigiausią kainą, taikomą šalies laboratorijose galime pasiūlyti visiems to pageidaujantiems ir neprisiraušusiems prie poliklinikos pacientams“, – kalbėjo laboratorijos vedėja R. Šepetienė. **PR**

